

عنوان مقاله:

مصطفی شاه محمود نیشابوری؛ شاهکار کتابت نستعلیق

محل انتشار:

فصلنامه مطالعات نظری هنر، دوره 2، شماره 2 (سال: 1401)

تعداد صفحات اصل مقاله: 35

نویسنده:

فاتح اوزکافا - گروه تاریخ هنرهای ترکی-اسلامی، دانشکده الهیات، دانشگاه مرمره، ترکیه

خلاصه مقاله:

نظام الدین شاه محمود که در دنیای هنر به او «زرین قلم» نیز می گویند، حدوداً بین سال های ۸۸۴-۸۹۸ ق. (۱۴۷۹-۱۴۹۳ م.) در نیشابور متولد شده است. او خوشنویسی را نخست نزد دایی اش عبدی نیشابوری فراگرفت. او بعداً دروس خوشنویسی را نزد سلطان علی مشهدی ادامه داد و خط خود را بهبود بخشید. او شیوه خود را پس از بررسی و تدقیق در خطوط استادانی مانند میرعلی هروی و محمد خندان آشکار کرد. شاه اسماعیل صفوی که از هنرمندان حمایت می کرد، شاه محمود را تحت حمایت خود گرفت و او را مامور کتابت شاهنامه برای خود کرد. شاه محمود نیشابوری آثار فراوانی دارد که از آن میان مصحف شریفی به خط نستعلیق در کتابخانه موزه قصر توپکاپی استانبول (Hirka-i Saâdet ، شماره ۲۵) حفظ شده است که زیباترین اثر اوست. این قرآن به خط نستعلیق در دانگ کتابت نوشته شده و ابعاد آن ۳۷ × ۲۵.۵ سانتی متر است، ۳۶۱ برگ دارد و توسط تذهیب کاران کارگاه حسن البغدادی تذهیب شد. این قرآن، توسط شاه محمد بهادرخان (شاه محمد خدابنده صفوی)، به سلطان مراد سوم عثمانی هدیه داده شد. می توان گفت این مصحف -که در هر یک از هنرهای کتاب آرایی مانند تجلید، تذهیب و صحافی، نمونه ای فاخر و نفیس به شمار می رود، بر هنر عثمانی نیز تاثیر گذاشته و به آن جهت بخشیده است. شاه محمود، شاگردان و پیروانش هر کدام سهم مهمی در انتقال خط نستعلیق از ایران به عثمانی دارند -که سرزمین مادری این خط است. این مصحف که از ابتدا تا انتها با همان لطف و ظرافت، کاملاً یک دست نگاشته شده، از جهت تذهیب صفحه ظهریه، سر سوره ها، انتهای آیه ها و نشان های جزوها و حزب ها، از شاهکارهای هنر اسلامی است. در این مقاله، هدف آن است که این مصحف را معرفی کرده و از نظر تفاوت های دو شیوه ایرانی و عثمانی بررسی کنیم.

کلمات کلیدی:

مصحف شریف، نستعلیق، شاه محمود نیشابوری، صفوی، عثمانی

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1499611>

